

VARHAISKASVATUKSEN KIUUSAAMISEN EHKÄISYN SUUNNITELMA 2025—2026 - NÄSIPUISTON VARHAISKASVATUSYKSIKKÖ



Sisällysluettelo

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma
2. Mitä kiusaaminen on?
3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?
4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa
5. Kiusaamiseen puuttuminen
6. Yksikön omat tarkennukset

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma

Tämä on Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma. Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma tehdään jokaiseen varhaiskasvatusyksikköön. Suunnitelma sisältää kaikkia yksiköitä koskevan kaupunkitasoisen osion sekä jokaisen varhaiskasvatusyksikön omat tarkennukset.



LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Lapsella on oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön

**Varhaiskasvatuslaki
(540/2028, 10 §)**

**Lasta tulee suojata
väkivallalta, kiusaamiselta
ja muulta häirinnältä.**

**YK:n lasten
oikeuksien sopimus**

**Jokaisella lapsella on
oikeus turvalliseen
ympäristöön.**

Tampereen varhaiskasvatussuunnitelma 2022

**Varhaiskasvatusyksiköissä laaditaan kiusaamisen
ehkäisemisen suunnitelma yhdessä lasten,
huoltajien ja henkilöstön kanssa osana yksikön
toimintasuunnitelmaa.**

**Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä
ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti
osana toimintakulttuurin kehittämistä.**

2. Mitä kiusaaminen on?

Kiusaaminen on tahallista ja haitallista käyttäytymistä, joka aiheuttaa pahaa mieltä. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, joka perustuu lasten väliin sosiaalisiin suhteisiin. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee vallan epätasapaino, jossa kiusaaja tai kiusaajat ovat ylivoimaisessa asemassa uhriin nähden esimerkiksi iän, kavereiden määrän, taitojen tai fyysisen vahvuuden suhteen.

Kiusaaminen on toistuvaa toimintaa, joka kohdistuu yksisuuntaisesti samaan henkilöön.

Lapset vasta harjoittelevat sosiaalisia taitoja, eikä empatiakyky ole vielä täysin kehittynyt. On hyvä huomioida, että lapsilla voi olla haastavia vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteita myös ilman, että kyse on kiusaamisesta.

KIUSAAMISEN ILMENEMISMUOTOJA VARHAISKASVATUSIKÄISILLÄ LAPSILLA

Kiusaaminen voi olla fyysistä, sanallista tai epäsuoraa.

FYYSINEN

Töniminen
Nipistely
Lyöminen
Vaatteiden
repiminen
Tukistaminen
Pureminen
Potkiminen

SANALLINEN

Haukkuminen
Lällättely
Piirteiden
kommentointi
Matkiminen
Nimittely

EPÄSUORA

Puhumatta
jättäminen
Tavaroiden
vieminen
Leikkien
sotkeminen
Uhkailu
Huijaaminen

Mukaillen: Kirves & Stoor-Grenner 2010

3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?

Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen vastainen työ on ennen kaikkea vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen harjoittelua ja tunnetaitojen opettelua. Henkilöstön aktiivinen läsnäolo arjen kaikissa tilanteissa on lapsiryhmän turvallisuuden ja myönteisen ilmapiirin perusta. Jatkuva havainnointi ja havainnoista keskustelu tiimin kesken mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen.

Lapsille aikuisten johdonmukainen toiminta ja yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset luovat selkeyttä toimintatapoihin ja omalta osaltaan ennaltaehkäisevät ristiriitatilanteita ja kiusaamista.

TURVALLISEN ILMPIIRIN LUOMINEN JA KAVERITAITOJEN TUKEMINEN



MYÖNTEINEN VUOROVAIKUTUS

- Eleet, ilmeet ja kehonkieli
- Positiivinen ilmapiiri, myös aikuisten välillä
- Sensitiivinen kohtaaminen
- Huomio vahvuuksiin, onnistumisiin ja yrittämiseen
- Nähdä ja kuulla tuleminen varmistaminen



RYHMÄITYMINEN

- Me-hengen vahvistaminen koko toimintakauden ajan
- Yhdessä mietityt säännöt ja sopimukset
- Pienryhmätoiminta



TURVATAIDOT

- Kehotunnekasvatus
- Omien rajojen tunnistaminen
- Toisten rajojen kunnioittaminen

4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa

Tunteet ohjaavat voimakkaasti lapsen käyttäytymistä ja toimintaa. Tunteet ovat läsnä kaikissa arjen tilanteissa ja niiden säätelyä ja ohjausta tulee harjoitella. Tunnetaidot tarkoittavat kykyä tunnistaa, nimetä, ilmaista ja säädellä omia tunteita. Taitojen karttuessa lapsi oppii ymmärtämään, että myös muilla on tunteet ja se toimii pohjana ympäristön ymmärrykselle ja empatiakyvyn kehittymiselle. Kaikkiin tunteisiin liittyy aina jokin syy. Tunnetaitokasvatukseen kuuluu, että lapset oppivat ymmärtämään näitä syitä tunteiden taustalla. Aikuisella on suuri rooli tunnetaitojen kehittymisen tukemisessa. Parhaimmillaan hyvät tunnetaidot lisäävät lapsen hyvinvointia ja turvallisia ihmissuhteita.

MITEN TUNNETAITOJEN KEHITTYMISTÄ TUETAAN?

Aikuisen malli kaikissa vuorovaikutustilanteissa

Arjessa tunteiden läpikäyminen ja sanoittaminen

Tunteiden äärelle pysähtyminen

Aikuisen sensitiivisyys, läsnäolo ja kunnioittava suhtautuminen

Materiaalien hyödyntäminen (kuvakortit, kirjallisuus, sadut, laulut)

Leikki

5. Kiusaamiseen puuttuminen



MITEN KUSAAMISEEN PUUTUTAAN?

5.1. Kiusaamiseen puuttuminen varhaiskasvatuksessa

Kiusaamistilanteiden huomaaminen ja niihin puuttuminen edellyttää henkilöstöltä läsnäoloa ja jatkuvaa havainnointia. Aikuisilla on velvollisuus puuttua välittömästi kaikkiin tilanteisiin, joissa lapsi kokee tulleen kiusatuksi. Lapsen kokemusta kiusatuksi tulemisesta ei tule koskaan vähätellä tai mitätöidä.

Arjessa tapahtuvat yksittäiset konfliktit ja riidat voidaan yleensä ratkaista heti. Sen sijaan kiusaamisen selvittely vaatii pidempää työskentelyä, jossa tarkastellaan kiusaamisen kaikkien osapuolten sekä koko ryhmän tilannetta yhdessä huoltajien kanssa. On tärkeää huomioida, että myös kiusannut lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja apua. Jokainen kiusaamistilanne edellyttää johdonmukaista jatkoseurantaa kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.

6. Yksikön omat tarkennukset



YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET

6.1. Millä tavoin yksikkömme lapsiryhmissä luodaan turvallinen ilmapiiri ja tuetaan tunne- ja kaveritaitoja?

Tarkentakaa kaupunkitasoisen suunnitelman sisältöjä yksikkökohtaisilla kirjauksilla.

Pedagogiikassa ja toiminnassa panostetaan turvalliseen ilmapiiriin sekä tunne- ja tunteesäätelytaitojen vahvistamiseen. Kaveritaitoja sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta vahvistetaan arjessa jatkuvasti. Etenkin alkusyksystä ryhmät panostavat ryhmäytymiseen ja siihen, että jokainen lapsi löytää ryhmästä oman paikkansa.

Luetaan tunnetaitokirjoja sekä pidetään pienryhmissä tunnekerhoja, joiden yhteydessä jutellaan lasten kanssa kiva kaveri taidoista. Aikuiset ovat läsnä lasten leikeissä ja varmistaa, että jokainen lapsi pääsee leikkiin mukaan. Aikuiset ovat helposti lähestyttäviä ja selvittävät ristiriitatilanteet yhdessä lasten kanssa heti. Aikuiset ovat aina lasten saatavilla ristiriitatilanteissa, mutta ohjataan isompia lapsia selvittämään ristiriitatilanteita myös ensin keskenään.



6.2. Millä konkreettisilla tavoilla kiusaamiseen puututaan?

Kuvatkaa yksikön toimintamallit ja menetelmät kiusaamiseen puuttumisen osalta.

Avatkaa käytettyjen menetelmien periaatteet ja kiusaamiseen puuttumisen vaiheet mahdollisimman konkreettisesti.

Ennakointi (kaveri- ja tunnetaitojen harjoittelu), pienryhmätoiminta, leikkitaitojen vahvistaminen, aikuisen vahva läsnäolo, keskustelu ja arjen tilanteiden sanoittaminen.

6.3. Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?

Lasten kanssa keskustelua käydään arjessa päivittäin: arjen tilanteita sanoitetaan ja ennakoidaan. Huoltajien kanssa kiusaamisen vastaisista toimenpiteistä keskustellaan haku- ja tuontitilanteissa sekä vanhempainilloissa ja vasukeskusteluissa.

Syksyn 2025 vanhempainillassa huoltajilta kysyttiin miten he haluavat, että päiväkodissa käsitellään kiusaamistilanteita.

Palautettuja kyselylomakkeita saimme 6 (Ve), 5 (Nu) ja 10 (Si) sekä 1 (Forms), yhteensä 22 vastausta.

1) Miten me aikuiset voimme yhdessä ehkäistä kiusaamista?

- Puuttumalla heti varhaisessa vaiheessa ei toivottuun käytökseen ja ohjaamalla oikeanlaiseen käyttäytymiseen ja muiden huomioimiseen.
- Kehutaan lasta hyvästä käytöksestä/ ystävyyden osoittamisesta/ auttamisesta/ leikkitaidoista ja harjoitellaan sanomaan kivoja asioita toisille.
- Puhutaan lapsille positiivisella tavalla erilaisuudesta, erilaisuuden hyväksymisestä ja erilaisuuteen liittyvien pelkojen tunnistamisesta, myös siitä ettei ketään jätetä yksin.
- Tuetaan lasten hyviä kaveritaitoja ja opetetaan miten toimitaan erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
- Autetaan lapsia ratkaisemaan ristiriitatilanteita ja hankalien tilanteiden ja tunteiden selvittämistä. Keskustellaan millainen on hyvä kaveri ja millainen käytös tuntuu hyvälle sekä miten voidaan lisätä osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta.
- Opetellaan yhteisen leikin perusasioita, ystävällisyyttä ja huomaavaisuutta, tunne- ja vuorovaikutustaitoja, rohkaistaan ujompia leikkiin mukaan.
- Me aikuiset käyttäydymme itse hyvin ja toimimme lapsille esimerkkinä kotona ja päiväkodissa.
- Ollaan uteliaita ja kysytään lasten kuulumisia, kuunnellaa lasta.
- Lapsille kerrotaan, että pitää aina kertoa heti aikuiselle, jos kiusaamista kokee tai näkee. Huolehditaan matalan kynnyksen tiedonjakamisesta kodin ja päiväkodin välillä pienistäkin kiusaamisepäilyistä.

2) Miten mahdolliseen kiusaamistilanteeseen tulee mielestänne puuttua päiväkodissa/kotona?

Aikuinen puuttuu heti ja tilanne selvitetään ikätasoisesti keskustellen ja sovitellen, ei syyttäen. Tarvittaessa kuvatuki apuna. Kerrotaan lapsille miksi on väärin kiusata, miltä se eri osapuolista tuntuu ja ohjataan oikeaan toimintaan. Kiusaamistilanteet pitää aina yrittää selvittää osapuolten välillä mahdollisimman hyvin ja tarkkailla tilannetta myös jatkossa. Kaikkien kiusaamistilanteessa olleiden huoltajille kerrotaan tapahtuneesta. Vastaavasti huoltajat ovat yhteydessä heti päiväkotiin, jos lapsi kotona kertoo kiusaamisesta. Aikuinen päiväkodissa/kotona aina reagoi ja turvaa lapsen turvallisen päivän.

3) Miten voimme yhdessä tukea lasten kaverisuhteita ja kaveritaitoja?

- Luodaan ryhmään selkeät pelisäännöt ja käydään ne läpi yhdessä keskustellen.

- Pohditaan lasten kanssa millainen on hyvä kaveri, kuinka toista ihmistä kohdellaan ja miten tärkeitä ystävät ovat.

- Ryhmytymisen merkityksen huomioiminen.

- Jaetaan lapset leikkimään eri porukoissa, tuetaan uusia kaverisuhteita, rohkaistaan ujompia lapsia liittymään leikkiin ja ohjataan leikkiä.

- Puhutaan kaikista kavereista myönteisesti ja kannustetaan tutustumaan kaikkiin lapsiin ja olemaan kaikille kiva!

- Tunnetaitokasvatus, luetaan aiheeseen liittyviä satuja, kirjat ja näytelmät apuna.

- Järjestetään yhteisiä leikkejä ja pienryhmätoimintaa, aikuinen mukana lasten kanssa leikkimässä.

- Osallistetaan lapsia ideoimaan leikkejä, pelejä, toimintaa. Otetaan lapset mukaan suunnitteluun.

- Huomataan hyvä! Kehutaan toivottua toisten huomioon ottamista.

6.4. Suunnitelma laadittu (pvm.)

24.10.2025, varhaiskasvatuksen lastenhoitajat